

Martha Nussbaum

- etiikan, tunteiden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden filosofi

Martha Nussbaum on monella tavoin hyvin poikkeuksellinen filosofi. Hän aloitti filosofisen uransa melko perinteisenä antiikin tutkijana. Tänä päivänä hänen kiinnostuksen kohteensa ulottuvat Aristoteleesta ja hellenistisistä filosoifeista aina nykyajan kehitysmaiden ja erilaisten vähemmistöryhmien ongelmiin saakka. Hän julkaisee artikkeleita ja kirjoja kii-vaaseen tahtiin ja monet hänen teoksistaan ovat tavattoman paksuja, mutta silti sujuvaa luettavaa. Hän on myös hyvin kysytty ja pidetty esitelmäsihtäjä ympäri maailmaa. Tällä hetkellä Martha Nussbaum on professorina Chicagon yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa – poikkeuksellinen paikka antiikin filosofian tutkijalle sekkin.

Vuonna 1947 syntynyt Nussbaum väitteli filosofian tohtoriksi Harvardissa vuonna 1975 Aristoteleen *De motu animalium* -teosta käsittelevällä artikkelikoelmalla. Maailmanlaajuista huomiota hän saavutti vuonna 1986 julkaistulla teoksellaan *The Fragility of Goodness*, jossa hän käsittelee antiikin näkemyksiä hyvän elämän haavoittuvuudesta yhdistäen ennakkoluulottomasti toisiinsa Platonin ja Aristoteleen filosofiaa sekä klassisen ajan tragediankirjoittajien näytelmiä. Filosofian ja kaunokirjallisuuden yhdistämisestä tulikin yksi Nussbaumin kirjoitusten leimallisia piirteitä. Vuonna 1994 julkaistussa *The Therapy of Desire* -teoksessa Nussbaum siirtyi käsittelemään hellenis-

tisten ajattelijoiden käsityksiä tunteista. Samoihin aikoihin hän alkoi kirjoittaa yhä enemmän sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja kehitysmaiden ongelmista. Oman näkemyksensä tunteista hän esittää vuonna 2001 julkaistussa massiivisessa teoksessa *Upheavals of Thought: The Intelligence of Emotions*. Eikä Nussbaumin julkaisutahti ole laisinkaan hiipumassa. Parhaillaan hänellä on yksi kirja menossa painoon ja sopimus kolmesta uudesta teoksesta.

Martha Nussbaumilla on myös erityinen suhde Suomeen. Hän on vierailut täällä lähes joka kesä kahdeksankymmentä luvun puolesta välistä saakka ja sanoo hakevansa jatkuvasti syytä tulla tänne yhä uudelleen. Martha Nussbaum on myös yksi Suomen Akatemian harvoista ulkomaalaisista akateemikoista. Häntä houkuttelevat tänne hyvät ystävät ja kiinnostus suomalaista yhteiskuntaa kohtaan. Suomi ja suomalaiset vilahtelevat myös hänen kirjojensa sivuilla. Opetuksessaan hän kertoo käyttävänsä Suomea ja suomalaista yhteiskuntaa esimerkkinä niin usein, että hänen opiskelijansa ostivat hänelle syntymäpäivälahjaksi Suomen lipun. Tämän kesäisen Suomen visiittinsä päätteeksi sain Marthalta hieman aikaa haastattelua varten. Istuimme alas meluisen hotellin aulassa ja pian filosofi oli jo vauhdissa osoittautuen yhtä selkeäksi ja havainnolliseksi puheessaan kuin kirjoissaankin. Haastattelussa hän täsmen-

si monia näkemyksiään antiikin filosofian ajankohtaisesta merkityksestä, tunteiden ja etiikan suhteesta sekä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden lähtökohdista nykymaailmassa. Laaja-alaisille kiinnostuksen kohteillekin löytyi lopulta yhteinen nimittäjä.

Martha Nussbaumin valikoitu bibliografia

- Aristotle's De Motu Animalium*. Princeton University Press, Princeton 1978.
- The Fragility of Goodness: Luck and Ethics in Greek Tragedy and Philosophy*. Cambridge University Press, Cambridge 1986. Updated edition (with new Introduction), 2000.
- Love's Knowledge: Essays on Philosophy and Literature*. Oxford University Press, Oxford 1990.
- The Therapy of Desire: Theory and Practice in Hellenistic Ethics*. Princeton University Press, Princeton 1994.
- Poetic Justice: The Literary Imagination and Public Life*. Beacon Press, Boston 1995.
- Cultivating Humanity: A Classical Defense of Reform in Liberal Education*. Harvard University Press, Cambridge 1997.
- Sex and Social Justice*. Oxford University Press, Oxford 1999.
- Women and Human Development: The Capabilities Approach*. Cambridge University Press, Cambridge, 2000.
- Upheavals of Thought: The Intelligence of Emotions*. Cambridge University Press, Cambridge 2001.
- Hiding From Humanity: Disgust, Shame, and the Law*. Princeton University Press, Princeton 2004.